

Derfor vil jeg endnu en gang appellere til forskningsministeren om at tage fat på forskningsrådenes funktioner, idet de er meget centrale aktører som modspil mod de selvstændige forskningsmiljøer, og det er vigtigt, at der er nogle råd, der, så vidt det lader sig gøre i et lille land, er uafhængige af institutionerne, og som har interne arbejdsmekanismer: peer review osv. – jeg skal ikke remse det hele op – der gør, at de faktisk kan fungere som kvalificeret modspil.

Det var ikke med i regeringens lovforslag her i foråret, og derfor er der ikke vedtaget nogen lov om det. Vi vil vende tilbage til det til efteråret, og da håber vi på noget bedre, men vi er lidt skuffede over, at redegørelsen stadig væk kører med de gamle og forkerte floskler fra den betænkning, der dannede grundlag for loven.

Jeg skal i øvrigt tilføje, at jeg forstår, at undervisningsministeren er i gang med en omfordeling af universitetets forskningsmidler, hvori bl.a. forskningsrådsbevillingerne vil indgå, og det vil jeg advare meget kraftigt imod, idet det vil give forskningsrådene en dobbeltrolle, som de ikke kan bære.

Så vil jeg vende mig mod ordet »relevans«:

Jeg synes, det er et uheldigt begreb at anvende så bredt, som ministeren og ministeriet har gjort det, idet der er masser af forskere, der interesserer sig for jordskorpens dannelse eller et eller andet fransk forfatterskab eller noget andet, hvor der kan stilles spørgsmål om, hvilken nytte det er til.

En geolog kan så komme med nogle tågede forklaringer om, at man på et eller andet tidspunkt og på en eller anden måde måske kan finde olie på grundlag af det, han laver, men det må ikke være hans motiv, og en humanist vil have svært ved overhovedet at redegøre for nytten, og det skal han heller ikke. Det meste af den gode forskning i dette land foregår, fordi nogle mennesker er fanget af nogle spændende emner, som de synes det er vigtigt at de selv udforsker, og relevans har ingen betydning i den forbindelse.

Det betyder ikke, at relevansbegrebet overhovedet ikke har betydning, for det har det da, men det har kun begrænset betydning. Jeg kan give nogle eksempler, hvor begrebet relevans spiller ind:

Enhver ved, at der er forskningsfelter, der tørrer ud, således at der i en periode ikke kommer ret meget nyt på disse områder, og dét afdækkes ikke ved peer review, for forskernes

peers er deres fagfæller og af den samme skole, og det vil sige, at de vil blive ved med at give disse forskere forholdsvis gode bedømmelser, mens de mennesker, der er tæt på forskerne, godt kan se, at der ikke sker ret meget, og at det vil være bedre at nedtrappe dette forskningsfelt noget og bruge pengene på områder, hvor der sker mere.

Den slags relevansbetragtninger bør selvfølgelig indgå i god forskningspolitik.

Ligeledes kan der være emner, som samfundsmæssigt er af betydning, men som forskningssystemet ikke kan prioritere, men som altså bør opprioriteres.

Jeg vil godt tage et enkelt eksempel, som jo nu diskuteres i regeringen, forstår jeg af pressen, nemlig hele spørgsmålet om, hvorvidt de nitrogenlignende stoffer er farlige eller ej.

Her vil jeg ikke plædere for bestemte forskere eller forskningsgrupper, for det er en uskik for politikere at komme ind på, og det skal vi holde os fra, for hvis det sker, åbner det for en farlig form for lobbyisme. Men omvendt er det klart, at der er et problem, for der bruges en del penge på området, og hvad de fleste af disse penge går til, er ikke særlig synligt, i hvert fald ikke for mig.

Derfor synes jeg, det vil være i overensstemmelse med ministerens begreber »relevans« og »kvalitet«, hvis man lod det område evaluere for at se, hvad der er godt eller skidt, så man kunne samle kræfterne om et område, der indlysende er af stor offentlig betydning. Men jeg har endnu ikke set, at ministeriet har gjort dette, og det synes jeg er et svigt.

Ministeren nævner forskeruddannelserne og roser antallet af ph.d.-studerende.

Det er en yderst farlig betragtning, for som jeg i øvrigt til min glæde hørte ministeren sige i går, hvor vi var sammen ved en eller anden lejlighed, er det ikke først og fremmest kvantiteten, der tæller, men kvaliteten. Og dér er sagen jo, at vi får den ene melding efter den anden om, at kvaliteten alt for mange steder er alt for problematisk, og desværre har vi en regering, der kun gør ondt værre ved at rode rundt med forskellige skatteregler og dagpengeregler, og hvad ved jeg, så ikke engang den offentlige debat handler om kvalitet, men kun om noget, der burde være sekundært.

Det, vi burde gå i gang med, var selvfølgelig så snart som muligt dels at se på, om tiden ikke er inde til at justere den forskeruddannelsesreform, som jeg som helhed tror var en god